

Asia: VN/3796/2023

Ahvenanmaa-työryhmän mietintö ja ehdotus laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto Ahvenanmaa-työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamiseksi

Oikeusministeriö on kirjeellään 29.1.2024 pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa Ahvenanmaa-työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää pyydettyinä lausuntonaan seuraavaa:

Ahvenanmaa-työryhmän mietintö

Sosiaali- ja terveysministeriö osallistui Ahvenanmaa-työryhmän työskentelyyn. Valitettavasti työryhmä ei voinut jättää yksimielistä esitystä. Kuten työryhmän mietinnöstä ilmenee, sosiaali- ja terveysministeriö kannatti pitkälti erilaisia ratkaisuja kuin ne, joiden mukaisesti työryhmän ehdotus laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamiseksi laadittiin. Työryhmä ei myöskään päässyt yksimielisyyteen itsehallintolain muuttamista koskevan hallituksen esityksen taloudellisista vaikutuksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy mietinnön arvioon, että itsehallintolakia on muutettava siten, että itsehallintoviranomaisille turvataan selkeät toimivaltuudet valtakunnallisten terveydenhuollon tehtäviensä hoitamiseksi Ahvenanmaalla.

Itsehallintolain monia perussäännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi sopimusasetuksilla. Kuten jäljempänä lausunnosta ilmenee, sosiaali- ja terveysministeriö ei pidä sopimusasetusta soveltavana tapana säätää toimivaltuuksista kaikissa esityksen tarkoittamissa asioissa. Jatkovalmistelussa olisi syytä tarkastella sitä, millaisia vaikutuksia sopimusasetusten mahdollisella laajenevalla käytöllä voisi olla.

Ehdotus laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamiseksi

18 § Maakunnan lainsäädäntövalta ja 27 § valtakunnan lainsäädäntövalta koskien hallinnollista puuttumista henkilökohtaiseen vapauteen

Ehdotuksen mukaan sellainen hallinnollinen puuttuminen henkilökohtaiseen vapauteen, joka koskee maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia oikeudenaloja, siirrettäisiin valtakunnan toimivallasta maakunnan toimivaltaan.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, että nykyinen toimivallan jako koskien hallinnollista puuttumista henkilökohtaiseen vapauteen asettaa useita haasteita. Valtakunnan ja maakunnan hallinnolliset uudistukset ovat johtaneet siihen, että valtakunnan lainsäädäntö ja toimivalta hallinnolliseen puuttumiseen henkilökohtaiseen vapauteen perustuu hallinnollisiin rakenteisiin, joilla ei välttämättä ole vastinetta Ahvenanmaalla. Toteamus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan siihen Ahvenanmaan maakunnan näkemykseen, että kun valtakunnan lainsäädännössä aiemmin kunnille ja sairaanhoitopiiriin kuntayhtymille osoitettuja tehtäviä on siirretty hyvinvointialueiden tehtäviksi, ei maakunnassa vastaavien viranomaisrakenteiden puuttumisen vuoksi voida enää kaikilta osin soveltaa valtakunnan lainsäädäntöä. Edelleen todetaan, että itsehallintoviranomaisilla on toimivalta käsitellä vain sellaisia valtakunnan tehtäviä, jotka on mainittu itsehallintolaissa tai sopimusasetuksessa.

Ahvenanmaan valtuuskunta totesi 25.2.2021 sote- ja hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä antamassaan lausunnossa, että itsehallintolaista ei johdu estettä sille, että sellaiset valtakunnan toimivaltaan kuuluvat tehtävät, jotka valtakunnan lainsäädännön mukaan kuuluvat kunnille, pysyvät Ahvenanmaan maakunnassa kuntien tehtävinä, vaikka ne muualla Suomessa siirretään sellaisille viranomaisille, joita Ahvenanmaalla ei ole. Myös perustuslakivaliokunta totesi sote-uudistuksen yhteydessä antamassaan lausunnossa, että säännösehdotukset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä eivät suoraan koske Ahvenanmaan itsehallintoa, eikä Ahvenanmaan maakunnassa olevilta kunnilta uudistuksen myötä siirry pois tehtäviä (PeVL 17/2021 vp, kpl 191-192). Sote- ja hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä ehdotettiin lisättäväksi joihinkin valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluviin lakeihin tai niiden yksittäisiin pykäliin säännökset koskien niiden soveltamista Ahvenanmaalla. Perustuslakivaliokunta totesi, että Ahvenanmaan itsehallinnon

kannalta olisi tällaisissa tilanteissa asianmukaista säätää tarpeelliset muutokset itsehallintolakiin, ja sääntelyn kattavuudesta tulisi huolehtia niin, että viranomaisten toimivaltuudet ovat selkeitä eikä sääntelyyn jää aukkoja (PeVL 18/2022 vp).

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa tarkoitettussa hallinnollista puuttumista henkilökohtaiseen vapauteen koskevassa sääntelyssä ei ole kyse hallintotehtävän antamista koskevasta sääntelystä, vaan tehtävän hoitamisesta noudatettavasta menettelysääntelystä. Tällaista valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvaa menettelysääntelyä tulee ministeriön näkemyksen mukaan soveltaa Ahvenanmaalla siinä viranomaisessa, joka maakuntalainsäädännön nojalla hoitaa sille alalle kuuluvia tehtäviä, joissa hallinnollista puuttumista on tarpeen käyttää. Kyseiset hallintotehtävät on annettu maakunnan lainsäädäntövallan puitteissa maakunnan viranomaiselle.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että sääntelyn suhteita ja toimivaltuuksia on tärkeä selventää tältä osin ja sinänsä lakiteknisesti ratkaisu, jossa viranomaisten toimivaltuuksia selkeytetään muuttamalla itsehallintolakia, on selkeä. Hallinnollisessa puuttumisessa henkilökohtaiseen vapauteen ei kuitenkaan sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan ole kyse erillisestä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaistehtävästä, jonka vastuuviranomaisesta maakunnassa voisi säätää valtakunnan laissa taikka antaa tehtävä sopimusasetuksella maakunnalle.

Sosiaali- ja terveysministeriö suhtautuu myös varauksella ehdotukseen, jonka mukaan hallinnollista puuttumista koskeva lainsäädäntö siirrettäisiin kokonaisuudessaan maakunnan lainsäädäntövaltaan ilman perusteellista perus- ja ihmisoikeuksien vaikutusten arviointia.

Sosiaali- ja terveysministeriö myös panee merkille, että työryhmän mietinnössä hallinnollinen puuttuminen henkilökohtaiseen vapauteen rinnastetaan joissain kohdissa paitsi teon rangaistavaksi säätämiseen ja rangaistuksen määrään, myös hallinnollisiin pakkokeinoihin. Sosiaali- ja terveysministeriö ei pidä vastaavaa rinnastamista tarkoituksenmukaisena.

Sosiaali- ja terveysministeriö tukee ehdotusta jonka mukaan hallinnollinen puuttuminen henkilökohtaiseen vapauteen ihmisten tarttuvien tautien torjunnassa jäisi ehdotuksen seurauksena valtakunnan nykyisen lainsäädäntövallan piiriin. Asiasta tulisi kuitenkin säätää itsehallintolaissa, ei sopimusasetuksella. Ks. lisähuomiot kohdassa ”30 § Toimivalta ja menettely hallintoasioissa, 9 kohta”.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan sosiaalihuollossa hallinnolliseen puuttumiseen henkilökohtaiseen vapauteen liittyy valvontatehtäviä, joista tällä hetkellä huolehtii valtakunnan lainsäädännön nojalla Ahvenanmaan valtionvirasto. Jos maakunnalle siirretään toimivaltaa tällaiseen puuttumiseen, hallinnollinen toimivalta valvonnasta kuuluisi itsehallintolain 23 §:n mukaan maakunnalle. Ministeriön käsityksen mukaan oikeustilan tulisi jo tällä hetkellä olla sellainen, että maakunnan lainsäädäntö- ja hallintovaltaan kuuluvien hallintotehtävien valvonnasta vastaavat

maakunnan viranomaiset. Edellä todetusti kyse on valtakunnan lainsäädäntövallan kannalta menettelysääntelystä, jota sovelletaan suoraan sellaisen hallintotehtävän suorittamiseen, joka on annettu maakunnan lainsäädännön nojalla maakunnan viranomaiselle. Tällöin maakunnan valvontaviranomaisen suorittama valvonta kohdentuu siihen, että toiminnassa noudatetaan sekä maakunnan lainsäädäntöä että siihen suoraan soveltuvaa valtakunnan menettelylainsäädäntöä.

28 a § Kuuleminen ja neuvottelut lainsäädännön valmistelussa

Toimiva ja ennakoiva yhteistyö sekä kuulemiset ovat tärkeitä lainvalmistelussa sekä maakunnan kanssa tehtävässä yhteistyössä. Sosiaali- ja terveysministeriö tukee ehdotusta uudesta 28 a §:stä, koska on hyvä painottaa tietojenvaihdon ja lainvalmistelun yhteydessä käytävien neuvottelujen tärkeyttä. Uusi säännös nostaa esiin sen, että lakien lisäksi myös asetukset voivat olla tärkeitä.

Sosiaali- ja terveysministeriö huomauttaa kuitenkin siitä, että säännöksellä ei voida laajentaa nykyisestä niin sanottua virallista kuulemista, joka tarkoittaa esimerkiksi sitä, että koko esitys käännetään ruotsiksi jo lausuntoja pyydettyä. Työryhmän esityksessäkin todetaan, ettei ole tarkoituksenmukaista lähettää kaikkia lakiesityksiä lausuntokierrokselle maakunnan hallitukselle.

Lainsäädäntöhankkeista voidaan jakaa tietoa myös muulla tavalla esimerkiksi tapaamisissa ministeriöiden ja Ahvenanmaan virkamiesten kesken. Maakunnan hallituksen muodollisen kuulemisen tulisi jatkossakin koskea vain sellaisia lakiesityksiä, jotka ovat erityisen tärkeitä maakunnalle. Vaikka asian tärkeydestä voitaisiin käydä keskustelua Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa, lopullisen harkintavallan asiassa on oltava jatkossakin asianomaisella ministeriöllä. Asiassa on otettava huomioon muun muassa se, että valtioneuvoston kanslian käännöspalvelun resurssit ovat rajallisia eikä esityksiä ole mahdollista kääntää lausuntovaiheessa kokonaisuudessaan kuin vain niissä tapauksissa, jotka on määritelty käännöspalvelujen käyttöä koskevissa valtioneuvoston kanslian määräyksissä.

30 § Toimivalta ja menettely hallintoasioissa, 8 kohta

Ehdotuksen mukaan 30 §:n 8 kohdan viittaus tietoihin myrkkujen valmistamisesta ja käytöstä poistettaisiin ja toimivallan jako hallintoasioissa perustuisi sopimusasetukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö tukee 30 §:n 8 kohdan muuttamista sekä sopimusasetusta.

Lainsäädäntövallan ja hallintoasioiden toimivallan jaossa ei ole otettu huomioon kemikaalialalla tapahtuneita laajoja muutoksia. Sen lisäksi, että käsite myrkyt on vanhentunut, säännöksen viittaus myrkkyjen käyttöön ei noudata 27 §:n 30 kohdasta johtuvaa valtakunnan lainsäädäntövallan rajoittamista myrkkyjen käyttötarkoituksen vahvistamisessa. Kehitys on myös johtanut siihen, että toimivallan todellinen jako hallintoasioissa eroaa 30 §:n 8 kohdan säännöksistä.

Jatkovalmistelussa on huomattava, että 27 §:n 30 kohtaa tulee myös ”myrkky” –termin käytön osalta korjata ja terminologia uudistaa. Voimassa olevassa lainkohdassa puhutaan myrkkyjen valmistamisesta ja niiden käyttötarkoituksen vahvistamisesta. Työryhmä käsitteli uutta sanamuotoa, mutta esityksestä kyseinen muutos vaikuttaisi jääneen pois.

30 § Toimivalta ja menettely hallintoasioissa, 9 kohta

Tällä hetkellä voimassa olevan itsehallintolain 27 §:n 29 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat ihmisten tarttuvia tauteja. Nykyisen itsehallintolain 30 §:n 9 kohdan mukaan tehtävistä, jotka ihmisten ja kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle tai kunnille, huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen.

Ehdotettavan uuden 30 §:n 9 kohdan mukaan Ahvenanmaan maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa säädetty viranomainen olisi sopimusasetuksen mukaisessa laajuudessa toimivaltainen huolehtimaan Ahvenanmaalla taudintorjunnan suunnittelusta, ohjauksesta tai valvonnasta tai tautien torjuntaan liittyvistä tehtävistä, jotka ihmisten tarttuvia tauteja koskevan lainsäädännön mukaan kuuluvat valtakunnan viranomaiselle tai paikallishallinnolle.

Se että valtakunnassa viranomaistehtäviä siirretään yhdeltä valtakunnan viranomaiselta toiselle, ei saisi tuoda mukanaan tarvetta jatkossa muuttaa itsehallintolakia. Siksi termin ”paikallishallinto” käyttäminen itsehallintolaissa on sinänsä kannatettavaa.

Ehdotuksen mukaan maakunnan toimivalta hallintoasioissa tarttuvien tautien torjuntaa koskevan valtakunnan lainsäädännön mukaan ei enää nimenomaisesti kävisi ilmi itsehallintolaista. Sen sijaan nykyisestä tehtävänjaosta maakunnan ja valtakunnan välillä ihmisten tarttuvien tautien torjunnassa, sellaisena kuin miksi se on ajan myötä kehittynyt, säädettäisiin tarkemmin sopimusasetuksella. Ehdotuksen mukaan kyseessä olisi nykytilanteessa kaksi sopimusasetusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö ei pidä kannatettavana ehdotettua lisäystä koskien sopimusasetuksia. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys on edelleen, että paras lainsäädäntötekniinen ratkaisu on,

että maakunnan toimivaltuudet ja tehtävät ilmenevät itsehallintolain 30 §:n nimenomaisista säännöksistä.

Järjestelmän jatkuvuus ja vakaus erityisesti perusoikeuksien turvaamisen alaan liittyvien valtakunnan tehtävien hoitamisessa edellyttävät, että maakunnan ja valtakunnan viranomaisten hallintovaltuuksia koskeva rajanveto tehdään edelleen itsehallintolaissa. Esimerkiksi sopimusasetuksen irti-sanomiseen liittyy monia haasteita, mikä käytännössä voi vaarantaa tarttuvien tautien tehokkaan torjunnan. Ihmisten tarttuvien tautien seuraukset voivat olla vakavia yksilöille ja suurelle osalle väestöä, ja niillä on vaikutuksia yhteiskuntaan muillakin osa-alueilla kuin sosiaali- ja terveyssektorilla.

Myös ministeriöt ovat valtion viranomaisia. Ehdotetun sanamuodon mukaan myös sosiaali- ja terveysministeriön tehtäviä voitaisiin siirtää maakunnan viranomaisten hoidettavaksi. Tämä on kuitenkin mahdotonta. Ministeriölle kuuluu tartuntatautilain 7 §:n mukaan tartuntatautien torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta. Ministeriö vastaa valtakunnallisesta terveydenhuollon häiriötilanteisiin tai niiden uhkaan varautumisesta ja näiden tilanteiden johtamisesta. Myös nykyisessä laissa puhutaan, varmaankin aivan epähuomiossa valtakunnan viranomaisista ilman että ministeriöt olisi rajattu tämän ulkopuolelle. Tällainen rajaus olisi lainkohtaan tehtävä.

Sosiaali- ja terveysministeriön tartuntatautilaissa tarkoitettu suunnittelu-, ohjaus- ja valvontavalta ulottuu koko valtion alueelle. Tämän toimivallan osalta ei voida tehdä Ahvenanmaan osalta poikkeuksia. Kun kyse on esimerkiksi laajasti valtakunnassa levinneen tartuntataudin hoidosta, sosiaali- ja terveysministeriöllä tulee olla käytössään keinot hallita tilannetta koko maan laajuisesti. Myös epidemioihin ja pandemioihin varautumisen tulee olla yhtenäisesti ohjattua koko maassa. Pitää olla varmuus siitä, että koko Suomessa tartuntatautien torjuntatyö toimii sujuvasti ja viivytyksittä yhtenäisesti tartuntatautilain mukaisesti, myös pandemiatilanteissa ja koko väestön osalta yhdenvertaisesti. Myös WHO:n Kansainvälinen terveys sääntö (2005, IHR) sekä EU-asetus rajat ylittävistä vakavista terveysuhista (EU/2022/2371) edellyttävät mahdollisimman nopeaa ja yhtenäistä toimintaa WHO- ja EU- jäsenmailta.

Edellä tarkoitetut tartuntatautilain ja Ahvenanmaan itsehallintolain kohdat myös oikeuskansleri nosti esiin 22.12.2023 antamassaan ratkaisussa (OKV/557/10/2021). Oikeuskansleri totesi, että kun tartuntatautien torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle ja ministeriö vastaa valtakunnallisesta terveydenhuollon häiriötilanteisiin tai niiden uhkaan varautumisesta ja näiden tilanteiden johtamisesta, voidaan kysyä, miten tämä tapahtuu, jos Ahvenanmaa rajautuu tämän toimivallan ulkopuolelle. Oikeuskansleri on siis aivan aiheellisesti kiinnittänyt huomiota siihen, että ministeriö ei voi huolehtia näistä tehtävistään, jos ministeriön toimivaltaa jotenkin kavennetaan Ahvenanmaan osalta.

Luonnoksen keskeisissä ehdotuksissa todetaan (s. 15), että ”Tarkoituksena on, että nyt ehdotettujen säännösten soveltamista seurataan ja ne voidaan arvioida uudelleen Ahvenanmaan uuden itsehallintolain laatimisen yhteydessä.” Nykyistä itsehallintolakia on pyritty uudistamaan yli 10 vuotta. Sekä valtakunnassa että maakunnassa on syksystä 2013 alkaen tehty paljon työtä kokonaisuudistuksen valmistelemiseksi, mutta avoimet kysymykset ovat monin osin oikeudellisesti ja poliittisesti vaikeita. Huomioiden jo pitkään jatkunut työ itsehallintolain uudistukseen liittyen sekä yllä olevat huomiot ihmisten tartuntatautien torjunnan tärkeydestä, sosiaali- ja terveysministeriö ei pidä riittävänä, että sopimusasetusinstrumentin käyttöä seurattaisiin ja sitä voitaisiin arvioida uudelleen määrittämättömänä ajankohtana.

Itsehallintolain 32 §:n mukaan maakunnan hallituksen suostumuksella voidaan valtakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä siirtää sopimusasetuksella määräajaksi tai toistaiseksi maakunnan viranomaiselle. Vastaavasti voidaan maakuntahallintoon kuuluvia tehtäviä siirtää valtakunnan viranomaiselle. Sopimusasetuksia on käytetty tilanteissa, joissa maakunnan viranomaiselle on ollut tarkoituksenmukaista siirtää tehtäviä, jotka muutoin jouduttaisiin hoitamaan valtion viranomaisen toimesta. Vastaavasti valtion viranomaiselle on voitu osoittaa sopimusasetuksessa sovitulla tavalla tehtäviä, joiden hoito perustuu maakunnan lainsäädäntöön, mutta joiden hoitamiseen ei maakunnan ole ollut esimerkiksi tarkoituksenmukaista rakentaa tietoteknisiä järjestelmiä (esim. eräät etuudet, joiden maksatuksesta huolehtii Kela myös maakunnan osalta). Hyvinvointialueet ovat itsehallinnollisia paikallisviranomaisia, joilla ei ole tehtäviä Ahvenanmaalla. Niille voidaan antaa tehtäviä vain lailla. Sopimusasetuksella ei voida säätää hyvinvointialueiden tehtävien siirrosta.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että asiaan ei tule kytkeä säännöksiä tehtävien korvaamisesta, koska hyvinvointialueuudistus ei ole johtanut Ahvenanmaalla uusiin tehtäviin tartuntatautien torjuntatyössä. Lähtökohtaisesti tarttuvien tautien torjunnasta aiheutuvat kustannukset on otettu huomioon maakunnan tasoitusjärjestelmässä.

30 § Toimivalta ja menettely hallintoasioissa, 24 kohta

Ehdotuksen mukaan pykälään lisättäisiin uusi 24 kohta maakuntalaissa tarkoitettun viranomaisen valtakunnan tehtävistä. Ehdotus uuden 24 kohdan lisäyksestä antaisi Ahvenanmaan terveyden- ja sairaanhoidosta vastaavalle maakuntaviranomaiselle oikeusperustan terveyden- ja sairaanhoidossa huolehtia eräistä valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvista tehtävistä.

Luonnoksessa ehdotetaan, että tehtävänjako maakunnan ja valtakunnan välillä kävisi tarkemmin ilmi sopimusasetuksesta. Niitä valtakunnan tehtäviä, joita tässä tarkoitetaan, olisivat esimerkiksi raskauden keskeyttäminen, keinohedelmöitys, oikeuslääketieteelliset tutkimukset, kuolinsyyn tutkinta sekä kuoleman toteaminen. Vähintään perusteluihin, mielellään lakitekstiin, tulisi sisältyä tarkemmin eriteltyä se, mitä tehtäviä tarkoitetaan, koska tavoite on säätää tehtävistä täsmällisesti ja kattavasti.

Lisäksi perusteluissa todetaan, että säännös koskisi myös maakunnan sellaisten terveydenhuollon valtakunnan tehtävien hoitamisen, joista valtakunnassa huolehtivat valtakunnan viranomaiset. Edelleen todetaan, että tällä hetkellä valtakunnan viranomaisilla ei ole sellaisia tehtäviä, mutta ei voida kuitenkaan poissulkea sitä, etteikö valtakunnan lainsäädännössä voisi tapahtua tällaisia muutoksia tulevaisuudessa. Tällaista sääntelyä, joka saa sisältönsä mahdollisten tulevaisuuden tapahtumien myötä ei voi pitää hyvänä, koska sääntelyn vaikutuksia ei voida tässä vaiheessa millään tavoin arvioida.

Sopimusasetusten käyttöä on perusteltu esimerkiksi sillä, että niitä voitaisiin muuttaa joustavammin kuin itsehallintolakia. Voisi kuitenkin syntyä vaikeita tilanteita, jos toinen osapuoli irtisanoisi sopimusasetuksen, mutta uudesta ei päästäisi yhteisymmärrykseen. Lainsäädännön pysyvyys ja vakaus erityisesti perusoikeuksien turvaamiseen liittyvissä asioissa edellyttää, että maakunnan ja valtakunnan viranomaisten toimivaltuuksia koskeva rajanveto tehdään itsehallintolaissa.

Esityksessä todetaan, että edellä mainittuja tehtäviä ei voi yleensä erottaa hoidettaviksi terveydenhuollon ulkopuolella, mikä onkin totta. Jatkovalmistelussa pitäisikin korjata itsehallintolaista se lain tulkintaa haittaava seikka, että osaa lainsäädäntövallasta seuraa selkeästi myös hallinto- ja toimivalta, mutta osa valtakunnan lainsäädäntövaltaan jätetyistä asioista on mitä ilmeisimmin tarkoitettu vain ohjaamaan maakunnan viranomaisten toimintaa samalla tavalla kuin valtakunnassa toimivien viranomaisten toimintaa. Ei voi olla tarkoituksenmukainen lähtökohta, että jokaisen valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvan asian osalta tehtäviä myös ensisijaisesti ja konkreettisesti hoitaisi valtion viranomainen, nimenomaan siitä syystä, että tehtävä kuuluu kiinteästi osaksi maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvaa tehtäväkokonaisuutta. Asia tulisi selkeyttää itsehallintolaissa.

Esityksessä ei ole millään tavoin arvioitu tällaisen tehtävien siirtämisen edellytyksiä tai vaikutuksia, joten tähän säännösehdotukseen on sen vuoksi vaikea ottaa tarkemmin kantaa. Taloudellisten vaikutusten osalta sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että hyvinvointialueuudistus ei ole johtanut Ahvenanmaalla sellaisiin uusiin tehtäviin, joita ei jo olisi otettu huomioon maakunnan tasojärjestelmässä.

Hallituksen esitysluonnoksen s. 34 todetaan, että myös ne hallintotehtävät, joista maakunnan hallitus huolehtii TP:n asetuksen eräiden terveyden- ja sairaanhoidon tehtävien hallinnosta Ahvenanmaan maakunnassa (1179/2009) nojalla, voitaisiin käydä läpi. Mainitussa asetuksessa on kyse terveyden- ja sairaanhoidon alaan kuuluvista tehtävistä, jotka maakunnassa voimassa olevan valtakunnan lainsäädännön mukaan kuuluvat aluehallintovirastoille. Syksyllä 2023 käynnistettiin valtiovarainministeriön johdolla hallitusohjelman mukaisesti valtion aluehallinnon uudistaminen, jossa muun muassa Valviran ja aluehallintovirastojen lupa- ohjaus- ja valvontatehtävät kootaan uuteen valtakunnalliseen virastoon. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan em. hallintotehtäviä olisi tarkoituksenmukaisempaa arvioida vasta siinä vaiheessa, kun valtion aluehallinnon uudistaminen on edennyt.

STM:n lausunto perustuu suomenkieliseen hallituksen esitysluonnokseen ja mietintöön. Emme ole tarkistaneet vastaavtko suomen- ja ruotsinkieliset versiot toisiaan.

Kansliapäällikkö Veli-Mikko Niemi

Erytiasiantuntija Mia Mäkinen

Liitteet: Ruotsinkielinen käännös lausunnosta

Social- och hälsovårdsministeriets utlåtande om Ålandsarbetsgruppens betänkande med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland

Justitieministeriet har i sitt brev av den 29 januari 2024 bett social- och hälsovårdsministeriet om ett utlåtande om Ålandsarbetsgruppens betänkande med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland.

Social- och hälsovårdsministeriet framför som begärt följande utlåtande:

Ålandsarbetsgruppens betänkande

Social- och hälsovårdsministeriet deltog i Ålandsarbetsgruppens arbete. Tyvärr kunde arbetsgruppen inte lägga fram ett enhälligt förslag. Det framgår av arbetsgruppens betänkande att social- och hälsovårdsministeriet i hög grad understödde andra lösningar än dem man utgått från i utarbetandet av arbetsgruppens förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland. Arbetsgruppen kunde inte heller enas om de ekonomiska konsekvenserna av regeringens proposition med förslag till ändring av självstyrelselagen.

Social- och hälsovårdsministeriet stöder betänkandets bedömning att självstyrelselagen måste ändras så att självstyrelsemyndigheterna garanteras tydliga befogenheter att sköta sina riksomfattande hälso- och sjukvårdsuppgifter på Åland.

Det föreslås att många grundläggande bestämmelser i självstyrelselagen kompletteras med överenskommelseförordningar. Det framgår av utlåtandet att social- och hälsovårdsministeriet inte anser att en överenskommelseförordning är ett lämpligt sätt att reglera befogenheterna i alla de ärenden som avses i propositionen. I den fortsatta beredningen finns det skäl att granska vilka konsekvenser en eventuell utvidgad användning av överenskommelseförordningar kan ha.

Förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland

18 § Landskapets lagstiftningsbehörighet och 27 § rikets lagstiftningsbehörighet i fråga om administrativa ingrepp i den personliga friheten

Enligt förslaget ska sådana administrativa ingrepp i den personliga friheten som hänför sig till rättsområden inom landskapets lagstiftningsbehörighet överföras från rikets behörighet till landskapets.

I motiveringarna till utkastet till regeringens proposition konstateras att nuvarande behörighetsfördelning gällande administrativa ingrepp i den personliga friheten medför olika utmaningar. Förvaltningsreformerna i riket och landskapet har medfört att rikslagstiftningen och befogenheterna att vidta administrativa ingrepp i den personliga friheten utgår från förvaltningsstrukturer som inte nödvändigtvis har en motsvarighet på Åland. Enligt social- och hälsovårdsministeriets uppfattning grundar sig konstaterandet på landskapet Ålands uppfattning att när uppgifter som tidigare anvisats kommunerna och samkommunerna för sjukvårdsdistriktet i rikslagstiftningen har överförts till välfärdsområdena, kan rikslagstiftningen inte längre till alla delar tillämpas i landskapet på grund av att motsvarande myndighetsstrukturer saknas. Försättningsvis konstateras att självstyrelsemyndigheter är behöriga att handlägga endast sådana riksuppgifter som anges i självstyrelselagen eller i en överenskommelseförordning.

Ålandsdelegationen konstaterade i sitt utlåtande av den 25 februari 2021 i samband med social- och hälsovårdsreformen och välfärdsområdesreformen att självstyrelselagen inte ställer några hinder för att sådana uppgifter som hör till rikets behörighet och som enligt rikslagstiftningen hör till kommunerna i landskapet Åland kvarstår hos kommunerna, även om de på annat håll i Finland överförs till myndigheter som inte finns på Åland. Även grundlagsutskottet konstaterade i sitt

utlåtande i samband med social- och hälsovårdsreformen att förslagen till bestämmelser om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet inte direkt gäller den åländska självstyrelsen, och uppgifter kommer heller inte att överföras från kommunerna i landskapet Åland i och med reformen. (GrUU 17/2021 rd, st. 191–192). I samband med social- och hälsovårdsreformen och välfärdsområdesreformen föreslogs det att man till vissa lagar eller till enskilda paragrafer i dessa som hör till rikets lagstiftningsbehörighet fogar bestämmelser om tillämpningen av dessa på Åland. Grundlagsutskottet konstaterade att det med tanke på Ålands självstyrelse i sådana här situationer vore lämpligare att skriva in de behövliga ändringarna i självstyrelselagen, och att man bör se till att regleringen är heltäckande så att myndigheternas befogenheter är tydliga och att det inte uppstår luckor i regleringen (GrUU 18/2022 rd).

Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att det i den reglering av administrativa ingrepp i den personliga friheten som avses i utkastet till proposition inte är fråga om reglering av överförandet av förvaltningsuppgifter, utan om förfarandereglering som ska iakttas i samband med skötseln av uppgiften. Sådan förfarandereglering som omfattas av rikets lagstiftningsbehörighet ska enligt ministeriet uppfattning tillämpas på Åland hos den myndighet som med stöd av landskapslagstiftningen sköter uppgifter som hör till det område där det är nödvändigt med administrativa ingrepp. Förvaltningsuppgifterna i fråga har anförtrotts landskapsmyndigheterna inom ramen för landskapets lagstiftningsbehörighet.

Social- och hälsovårdsministeriet anser att det är viktigt att förtydliga förhållandena och befogenheterna i regleringen beträffande detta och i sig är det lagtekniskt tydligt med en lösning där myndigheternas befogenheter förtydligas genom en ändring av självstyrelselagen. Ett administrativt ingrepp i den personliga friheten är dock enligt social- och hälsovårdsministeriets uppfattning inte en separat myndighetsuppgift inom social- och hälsovården som det går att fastställa en ansvarig myndighet för i landskapet genom rikslag eller som genom en överenskommelseförordning kan överlåtas till landskapet.

Social- och hälsovårdsministeriet förhåller sig också reserverat till förslaget att lagstiftningen om administrativt ingripande i sin helhet ska överföras till landskapets lagstiftningsbehörighet utan en grundlig bedömning av konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

Social- och hälsovårdsministeriet noterar också att man på vissa ställen i arbetsgruppens betänkande jämför administrativt ingrepp i den personliga friheten med beläggande med straff och storleken av straff men också med administrativa tvångsmedel. Social- och hälsovårdsministeriet anser inte att motsvarande jämförelse är ändamålsenlig.

Social- och hälsovårdsministeriet stöder förslaget om att administrativa ingrepp i den personliga friheten inom smittskyddet för människor som en följd av förslaget skulle kvarstå inom rikets nuvarande lagstiftningsbehörighet. Detta bör dock regleras i självstyrelselagen, inte genom en

överenskommelseförordning. Se ytterligare anmärkningar i "30 § Behörighet och förfarande i förvaltningsärenden, 9 punkten".

Enligt regeringens utkast till proposition finns övervakningsuppgifter i anslutning till de administrativa ingreppen i den personliga friheten inom socialvården som enligt nuläget med stöd av rikslagstiftning sköts av Statens ämbetsverk på Åland. Överförs till landskapet behörighet för sådana ingrepp, kommer förvaltningsbehörigheten för övervakningen att enligt 23 § i självstyrelselagen att höra till landskapet. Enligt ministeriets uppfattning ska rättsläget redan nu vara sådant att landskapets myndigheter ansvarar för tillsynen över de förvaltningsuppgifter som hör till landskapets lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet. Enligt det som konstateras ovan är det med tanke på rikets lagstiftningsbehörighet fråga om förfarandereglering som tillämpas direkt på utförandet av en sådan förvaltningsuppgift som med stöd av landskapslagstiftningen har anförtrotts en landskapsmyndighet. Då är den tillsyn som utövas av landskapets tillsynsmyndighet inriktad på att man i verksamheten följer både landskapets lagstiftning och rikets förfarandelagstiftning som är direkt tillämplig på den.

28 a § Hörande och samråd vid beredningen av lagstiftning

Ett fungerande och förutseende samarbete samt höranden är viktiga i lagberedningen och i samarbetet med landskapet. Social- och hälsovårdsministeriet stöder förslaget till ny 28 a §, eftersom det är bra att betona vikten av samråd i samband med informationsutbyte och lagberedning. Den nya bestämmelsen lyfter fram att i tillägg till lagar kan också förordningar vara viktiga.

Social- och hälsovårdsministeriet påpekar dock att bestämmelsen inte kan utvidga det nuvarande så kallade officiella hörandet, som till exempel innebär att hela propositionen översätts till svenska redan vid begäran om utlåtanden. Även i arbetsgruppens förslag konstaterar man att det inte är ändamålsenligt att sända alla lagförslag för utlåtande till landskapsregeringen.

Information om lagstiftningsprojekt kan också delas på annat sätt, till exempel vid möten mellan ministerierna och tjänstemän på Åland. Det formella hörandet av landskapsregeringen ska, liksom i nuläget, fortsättningsvis gälla förslag till lagstiftning som är av särskild betydelse för landskapet. Även om man kunde diskutera ett ärendes betydelse med Ålands landskapsregering, ska det behöriga ministeriet även i fortsättningen ha den slutliga prövningsrätten i ärendet. I ärendet bör man bland annat beakta att översättningstjänsten vid statsrådets kansli har begränsade resurser och att det inte är möjligt att översätta förslagen i sin helhet i utlåtandeskedet utom i de fall som definieras i statsrådets kanslis föreskrifter om användningen av översättningstjänster.

30 § Behörighet och förfarande i förvaltningsärenden, 8 punkten

Enligt förslaget ska hänvisningen till uppgifter om framställning och användning av gifter i 30 § 8 punkten strykas och behörighetsfördelningen i förvaltningsärenden ska grunda sig på överenskommelseförordning. Social- och hälsovårdsministeriet stöder ändringen av 30 § 8 punkten samt överenskommelseförordningen.

I fördelningen av lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden har man inte beaktat de omfattande förändringar som skett inom kemikalieområdet. Förutom att begreppet gifter är föråldrat överensstämmer bestämmelsens hänvisning till användning av gifter inte med den avgränsning av rikets lagstiftningsbehörighet till fastställande av gifternas användningsändamål som följer av 27 § 30 punkten. Utvecklingen har också medfört att den faktiska fördelningen av förvaltningsbehörighet har kommit att avvika från det som föreskrivs i 30 § 8 punkten.

I den fortsatta beredningen bör man beakta att 27 § 30 punkten också bör korrigeras i fråga om användningen av termen "gift" och terminologin förnyas. I det gällande lagrummet talas det om framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål. Arbetsgruppen behandlade en ny formulering, men ändringen verkar ha utelämnats i propositionen.

30 § Behörighet och förfarande i förvaltningsärenden, 9 punkten

Enligt 27 § 29 punkten i den gällande självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om smittsamma sjukdomar hos människor. Enligt 30 § 9 punkten i den nuvarande självstyrelselagen ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag.

Enligt den föreslagna nya 30 § 9 punkten ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur avser planering, styrning eller övervakning av sjukdomsbekämpningen eller bekämpning av sådana sjukdomar och som i riket sköts av riksmyndigheter eller lokalförvaltningen, på Åland i den omfattning som anges i en överenskommelseförordning skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag.

Att myndighetsuppgifter i riket överförs från en riksmyndighet till en annan får inte föra med sig ett behov av att i fortsättningen ändra självstyrelselagen. Därför understöds användningen av termen "lokalförvaltning" i självstyrelselagen.

Enligt förslaget föreslås landskapets förvaltningsbehörighet för uppgifter enligt rikslagstiftningen om bekämpning av smittsamma sjukdomar inte längre framgå uttryckligen av självstyrelselagen. I stället skulle den nuvarande uppgiftsfördelningen mellan landskapet och riket på området för bekämpning av smittsamma sjukdomar hos människor, sådan den utvecklats över tid, föreskrivas närmare genom överenskommelseförordning. Enligt förslaget skulle det i nuläget vara fråga om två överenskommelseförordningar.

Social- och hälsovårdsministeriet understöder inte det föreslagna tillägget angående överenskommelseförordningarna. Social- och hälsovårdsministeriet anser fortfarande att den bästa lagstiftningstekniska lösningen är att landskapets befogenheter och uppgifter framgår av de uttryckliga bestämmelserna i 30 § i självstyrelselagen.

Kontinuiteten och stabiliteten i systemet särskilt vid skötseln av sådana riksuppgifter som rör området för tillgodoseendet av grundläggande fri- och rättigheter, förutsätter att gränsdragningen för landskapsmyndigheternas och riksmyndigheternas förvaltningsbefogenheter fortsättningsvis görs i självstyrelselagen. Det finns till exempel många utmaningar med att säga upp en överenskommelseförordning, vilket i praktiken kan äventyra effektiv bekämpning av smittsamma sjukdomar. Följderna av smittsamma sjukdomar hos människor kan vara allvarliga för individer och en stor del av befolkningen, och de påverkar samhället även inom andra delområden än social- och hälsovårdssektorn.

Även ministerierna är statliga myndigheter. Enligt den föreslagna ordalydelsen kan även social- och hälsovårdsministeriets uppgifter överföras på landskapets myndigheter. Detta är dock omöjligt. Enligt 7 § i lagen om smittsamma sjukdomar hör den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av bekämpningen av smittsamma sjukdomar till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter. Ministeriet svarar för den rikstäckande beredskapen för störningar inom hälso- och sjukvården eller för hot om sådana, och för ledarskapet i dessa situationer. Även i den nuvarande lagen talas det, förmodligen av misstag, om riksmyndigheter utan att ministerierna avgränsats från detta. En sådan avgränsning borde göras i lagrummet.

Den planerings-, styrnings- och övervakningsbehörighet som social- och hälsovårdsministeriet har enligt lagen om smittsamma sjukdomar omfattar hela statens område. I fråga om denna behörighet kan inga undantag göras för Ålands del. När det till exempel är fråga om behandling av en smittsam sjukdom som spridit sig i stor utsträckning i riket ska social- och hälsovårdsministeriet ha tillgång till metoder för att hantera situationen i hela landet. Beredskapen för epidemier och pandemier ska också styras enhetligt i hela landet. Man måste vara säker på att bekämpningen av smittsamma sjukdomar i hela Finland fungerar smidigt och utan dröjsmål i enlighet med lagen om smittsamma

sjukdomar, även i pandemisituationer och på lika villkor för hela befolkningen. Även WHO:s internationella hälsoreglemente (2005, IHR) och EU-förordningen om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa (EU/2022/2371) förutsätter att WHO:s och EU:s medlemsländer agerar så snabbt och enhetligt som möjligt.

De punkter i lagen om smittsamma sjukdomar och självstyrelselagen för Åland som avses ovan lyfte även justitiekanslern fram i sitt avgörande av den 22 december 2023 (OKV/557/10/2021). Justitiekanslern konstaterade att då den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av bekämpningen av smittsamma sjukdomar hör till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter och ministeriet ansvarar för den rikstäckande beredskapen för störningar inom hälso- och sjukvården eller för hot om sådana, och för ledarskapet i dessa situationer, kan man fråga sig hur detta ska ske om Åland inte omfattas av denna befogenhet. Justitiekanslern har alltså på goda grunder fäst uppmärksamhet vid att ministeriet inte kan sköta sina uppgifter om ministeriets behörighet på något sätt inskränks för Ålands del.

I de viktigaste förslagen i utkastet konstateras (s. 15) att "Tillämpningen av de nu föreslagna bestämmelserna avses följas upp och kan bli föremål för omvärdering i anslutning till reformen för en ny Ålands självstyrelselag." Man har strävat efter att förnya den nuvarande självstyrelselagen i över 10 år. Både i riket och i landskapet har det sedan hösten 2013 gjorts mycket arbete för att bereda en totalreform, men de öppna frågorna är till många delar juridiskt och politiskt svåra. Med beaktande av det långvariga arbetet med reformen av självstyrelselagen och de ovan nämnda observationerna om vikten av att bekämpa smittsamma sjukdomar hos människor anser social- och hälsovårdsministeriet det inte vara tillräckligt att användningen av överenskommelseförordningsinstrumentet följs upp och kan bedömas på nytt vid en ospecificerad tidpunkt.

Enligt 32 § i självstyrelselagen kan uppgifter som hör till riksförvaltningen för viss tid eller tills vidare överföras på en landskapsmyndighet genom överenskommelseförordning och med landskapsregeringens samtycke. På motsvarande sätt kan uppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras på en riksmyndighet. Överenskommelseförordningar har använts i situationer där det har varit ändamålsenligt att överföra uppgifter till en landskapsmyndighet som annars måste skötas av en statlig myndighet. På motsvarande sätt har det varit möjligt att på det sätt som avtalats i överenskommelseförordningen anvisa en statlig myndighet uppgifter vars skötsel grundar sig på landskapets lagstiftning, men för vars skötsel det till exempel inte har varit ändamålsenligt för landskapet att bygga upp datatekniska system (t.ex. vissa förmåner som FPA sköter utbetalningen av även för landskapets del). Valfärdsområdena är självstyrande lokala myndigheter som inte har uppgifter på Åland. De kan endast ges uppgifter genom lag. En överenskommelseförordning kan inte reglera en överföring av valfärdsområdenas uppgifter.

Dessutom anser social- och hälsovårdsministeriet att det inte ska kopplas bestämmelser om ersättning av uppgifter till ärendet, eftersom valfärdsområdesreformen inte har lett till nya uppgifter i arbetet med att bekämpa smittsamma sjukdomar på Åland. Utgångspunkten är att kostnaderna för bekämpning av smittsamma sjukdomar har beaktats i landskapets utjämningsystem.

30 § Behörighet och förfarande i förvaltningsärenden, 24 punkten

Enligt förslaget fogas till paragrafen ett ny 24 punkt om rikets uppgifter för den myndighet som avses i landskapslagen. Förslaget till ny 24 punkt skulle ge den landskapsmyndighet som på Åland ansvarar för hälso- och sjukvården en rättslig grund för utförande av vissa uppgifter i hälso- och sjukvården som hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

I utkastet föreslås det att uppgiftsfördelningen mellan landskapet och riket skulle framgå närmare i en överenskommelseförordning. De riksuppgifter som avses är exempelvis avbrytande av havandeskap, fertilitetsbehandling, rättsmedicinska undersökningar, utredning av dödsorsak samt konstaterande av dödsfall. Åtminstone i motiveringarna, gärna i lagtexten, bör det specificeras närmare vilka uppgifter som avses, eftersom målet är att reglera uppgifterna exakt och heltäckande.

Dessutom konstateras i motiveringen att bestämmelsen även föreslås avse landskapets skötsel av sådana riksuppgifter inom hälso- och sjukvården, som i riket sköts av riksmyndigheter. Riksmyndigheterna har för närvarande inte sådana uppgifter, men det kan dock inte uteslutas att sådana ändringar av rikslagstiftningen kan ske i framtiden. En sådan reglering som får sitt innehåll i och med eventuella framtida händelser kan inte anses vara bra, eftersom regleringens konsekvenser inte kan bedömas på något sätt i detta skede.

Användningen av överenskommelseförordningar har motiverats till exempel med att de kunde ändras mer flexibelt än självstyrelselagen. Det kan dock uppstå svåra situationer om den ena parten säger upp överenskommelseförordningen, men man inte kan enas om en ny. Lagstiftningens beständighet och stabilitet i synnerhet i frågor som gäller tryggheten av de grundläggande fri- och rättigheterna förutsätter att gränsdragningen mellan landskapets och rikets myndigheters befogenheter görs i självstyrelselagen.

I propositionen konstateras att ovan nämnda uppgifter vanligen inte kan avskiljas att handhas utanför hälso- och sjukvården, vilket är sant. I den fortsatta beredningen borde man korrigera en omständighet i självstyrelselagen som stör lagtolkningen, nämligen att en del av lagstiftningsbehörigheten tydligt också leder till förvaltningsbehörighet och behörighet, men en del av de ärenden som överlämnats till rikets lagstiftningsbehörighet är uppenbarligen endast avsedda att styra landskapsmyndigheternas verksamhet på samma sätt som de myndigheters verksamhet som är verksamma i riket. Det kan inte vara en ändamålsenlig utgångspunkt att uppgifterna i varje ärende som omfattas av rikets lagstiftningsbehörighet även i första hand och konkret ska skötas av en statlig myndighet, uttryckligen därför att uppgiften är en fast del av den uppgiftshelhet som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Detta borde förtydligas i självstyrelselagen.

I propositionen har man inte på något sätt bedömt förutsättningarna för eller konsekvenserna av en sådan överföring av uppgifter, och därför är det svårt att ta närmare ställning till detta förslag till bestämmelse. I fråga om de ekonomiska konsekvenserna anser social- och hälsovårdsministeriet att välfärdsområdesreformen inte har lett till sådana nya uppgifter på Åland som inte redan har beaktats i landskapets utjämningsystem.

På sidan 34 i regeringens utkast till proposition konstateras att man även kunde göra en översyn av de förvaltningsuppgifter som landskapsregeringen sköter enligt republikens presidents förordning om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland (1179/2009). I den nämnda förordningen är det fråga om uppgifter som hör till hälso- och sjukvården och som enligt den rikslagstiftning som gäller i landskapet hör till regionförvaltningsverken. Hösten 2023 inleddes i enlighet med regeringsprogrammet en reform av statens regionförvaltning under ledning av finansministeriet, där bland annat Valviras och regionförvaltningsverkens tillstånds-, styrnings- och övervakningsuppgifter koncentreras till en ny riksomfattande myndighet. Social- och hälsovårdsministeriet anser att det vore mer ändamålsenligt att bedöma ovan nämnda förvaltningsuppgifter först i det skede då reformen av statens regionförvaltning har framskridit.

SHM:s utlåtande grundar sig på det finska utkastet till regeringsproposition och betänkande. Vi har inte kontrollerat att de finsk- och svenskspråkiga versionerna motsvarar varandra.

Kanslichef

Veli-Mikko Niemi

Specialsakkunnig

Mia Mäkinen

Mäkinen Mia
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö